

Ympäristöseuranta- ja -valvontayksikön vuosikatsaus 2021

Helsingin kaupunki
Ympäristöpalvelut

Ympäristönseuranta- ja -valvontayksikkö vastaa kunnan ympäristövalvonnan tehtävistä sekä toteuttaa vesistötutkimusta ja -seurantaa. Vuonna 2021 ympäristöseuranta- ja -valvontayksikön toiminnassa näkyi pandemiavuosi. Tapahtumia peruuntui, mikä näkyi lupamäärissä, mutta toisaalta ihmiset viettivät tavallista enemmän aikaa kotona ja luonnossa, mikä ilmeni haittailmoitusten kasvaneissa määrissä ja sisällössä. Vilkas rakentaminen jatkui kaupungissa, mikä näkyi lisääntyneinä lupa- ja ilmoitusmäärinä, mutta myös melu- ja pölyhaittoina.

Haastava henkilöstöresurssitilanne jatkui ympäristövalvonnan osalta. Ympäristövalvonta- ja vesitiimeissä tapahtuneet henkilövaihdokset, viiveet rekrytoinneissa ja muut poissaolot ovat vaikuttaneet toteutumaan. Vuonna 2021 pilaantuneiden maiden viranomastehtävissä oli suurimman osan vuotta vähintään yhden työntekijän vajaus. Työmaakäyntejä tehtiin huomattavasti vähemmän, kuin aiempina vuosina. Kunnostusten loppuraporteista tehtäviä loppulausuntoja on jäänyt laatimatta suuren työmäärän vuoksi. Vuoden 2022 alussa loppuraportteja oli jonossa noin 30 kpl. Vuonna 2021 ympäristövalvonnassa oli lisäksi 1 htv vähemmän henkilöresurssia verrattuna vuoteen 2020 johtuen yhden ympäristövalvonnan vakanssin siirrosta toiseen yksikköön. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmän uudistamishanke on vienyt resursseja valvontatyöstä.

Kiitokset yhteistyökumppaneille ja yksikön asiantuntijoille kuluneesta vuodesta!

Katariina Serenius

Yksikön päällikkö

Ympäristöseuranta- ja -valvontayksikkö

Ympäristövalvonta: Ennaltaehkäisemme ympäristöhaittoja luvituksen, päätösten, tarkastusten, neuvonnan ja tiedottamisen keinoin. Toimimme asiantuntijoina mm. maaperän pilaantumistapauksissa, melu-, vesi- ja ilmanlaatuasioissa sekä ympäristövahinkotilanteissa.

Vesistötutkimus ja -seurannat: Edistämme vesiensuojelua. Toteutamme seurantaa ja jaamme tietoa Helsingin vesiluonnosta ja toimimme asiantuntijoina erilaisissa maankäyttöhankkeissa, kuten kaavoituksessa, rakentamisessa, virkistysreittien suunnittelussa ja metsien hoidossa

Henkilöstö

Vakituisen henkilöstö:
23 ympäristöalan asiantuntijaa

Määräaikainen henkilöstö:
2 projektityöntekijää

Kaksi tiimipäällikköä

Yksikön päällikkö

Asiakastyytyväisyys

- Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin kesällä 2021 lupa- ja ilmoitushakemuksia jättäneille asiakkaille (90 asiakkaalle)
- 15 vastausta (vastausprosentti 15,8 %)
- 57 % tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä saamaansa palveluun
- Kehittämiskohteiksi nousivat
 - käsittelyajat
 - prosessin byrokraattisuus
 - laintulkinnat
 - päätöksen laatu
 - asioinnin sujuvuus
 - päätöstekstin selkeys

Lupapäätökset ja rekisteröinnit

Ympäristölupia

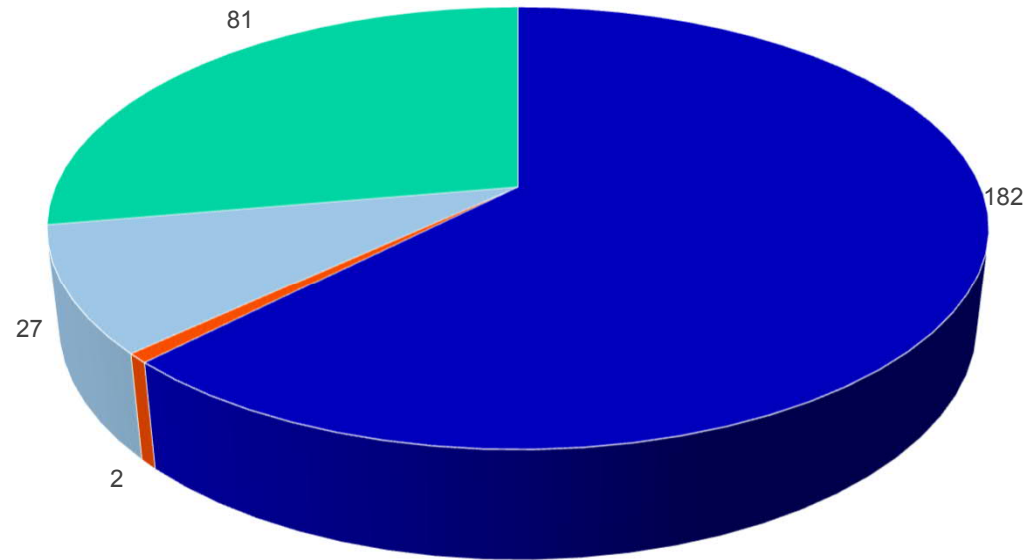
4

Rekisteröintejä (ympäristönsuojelulain ja jätelain)

3

Yksikön päällikön päätösasiat

V. 2021 yhteensä 295 päätöstä eli lähes 50 % kasvu edelliseen vuoteen

■ 11 01 00 02 Meluilmoitus

■ 11 01 00 03 Ilmoitus koeluontoisesta toiminnasta

■ 11 01 00 06 Ilmoitus koskien maaperän puhdistamista

■ 11 01 07 Vesihuollon valvonta

Pilaantuneiden maiden erillistehtävä

- Päätöksiä annettu 26 kpl (14 kpl vuonna 2020)
- Kunnostuslausuntoja annettu 37 kpl (33 kpl vuonna 2020)
- Loppulausuntoja annettu 38 kpl (72 kpl vuonna 2020)
- Päätöksien laajennuksia annettu 7 kpl (1 kpl vuonna 2020)
- Lausuntoja riskinarvioista annettu 3 kpl (3 kpl vuonna 2020)
- Suunnitelmia tarkastettu 30 kpl (33 vuonna 2020)
- Maaperän tilan tietojärjestelmässä noin 900 kohdetta

Pilaantuneiden maiden erillistehtävä

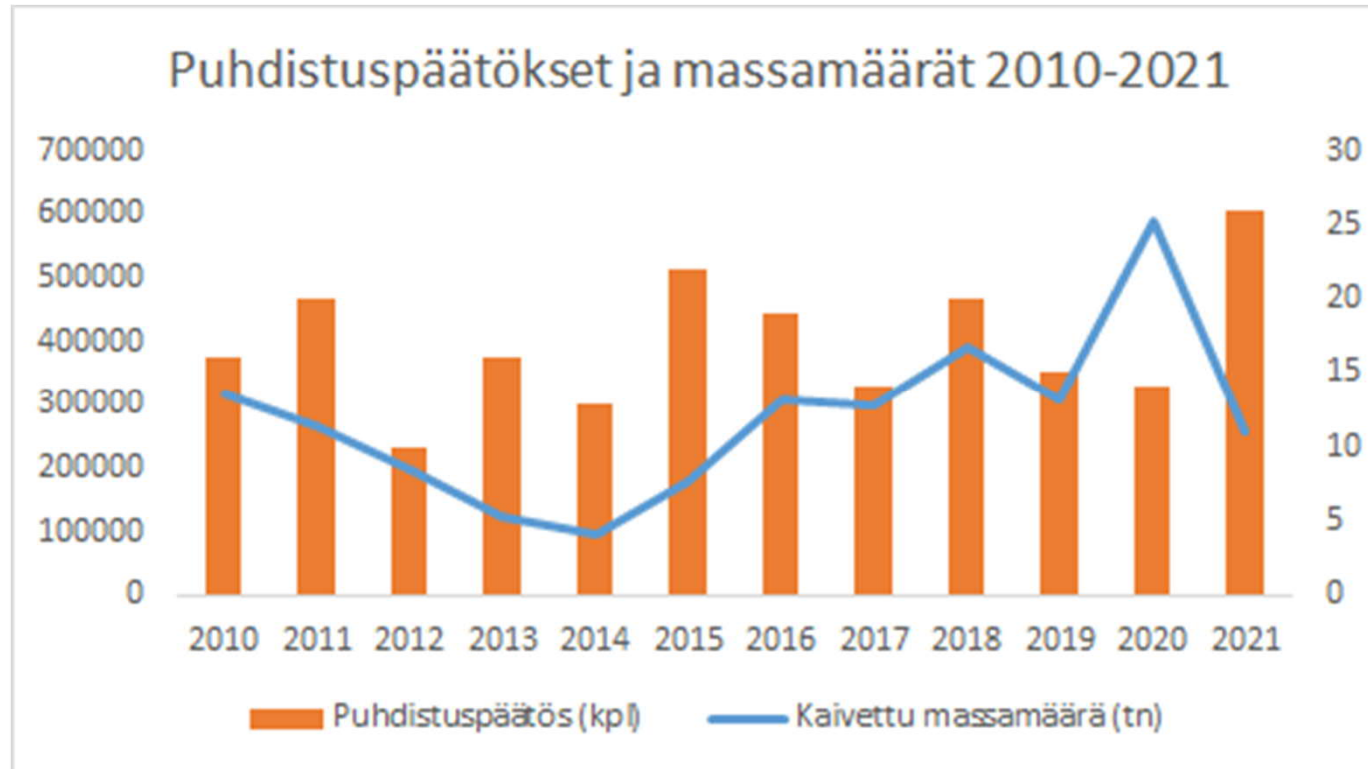
- Massatiedot
 - Valtioneuvoston asetuksen 214/2007 mukaisia haitta-ainepitoisuukseltaan kynnysarvot ylittäviä (sis. alemman ohjearvot ylittävät) maa-aineksia on viranomaisen saamien tietojen mukaan kaivettu kuljetettavaksi muualle yhteensä noin 259 059 tonnia.
 - Valtioneuvoston asetuksen 214/2007 mukaisia haitta-ainepitoisuukseltaan alemmat ohjearvot ylittäviä maa-aineksia kaivettiin kuljetettavaksi muualle yhteensä noin 159 690 tonnia.

Haitta-ainepitoista maaperää kunnostettiin 77 kohteessa vuoden 2021 aikana.

Poiskaivetuista maa-aineksista suurin osa oli eri haitta-aineilla sekapilaantunutta. Yksittäisistä haitta-aineryhmistä eniten todettiin PAH-yhdisteitä, metalleja ja öljyjä.

Pilaantuneen maaperän puhdistamispäätöksestä perittävä maksu oli 1 560 euroa.

Pilaantuneiden maiden erillistehtävä

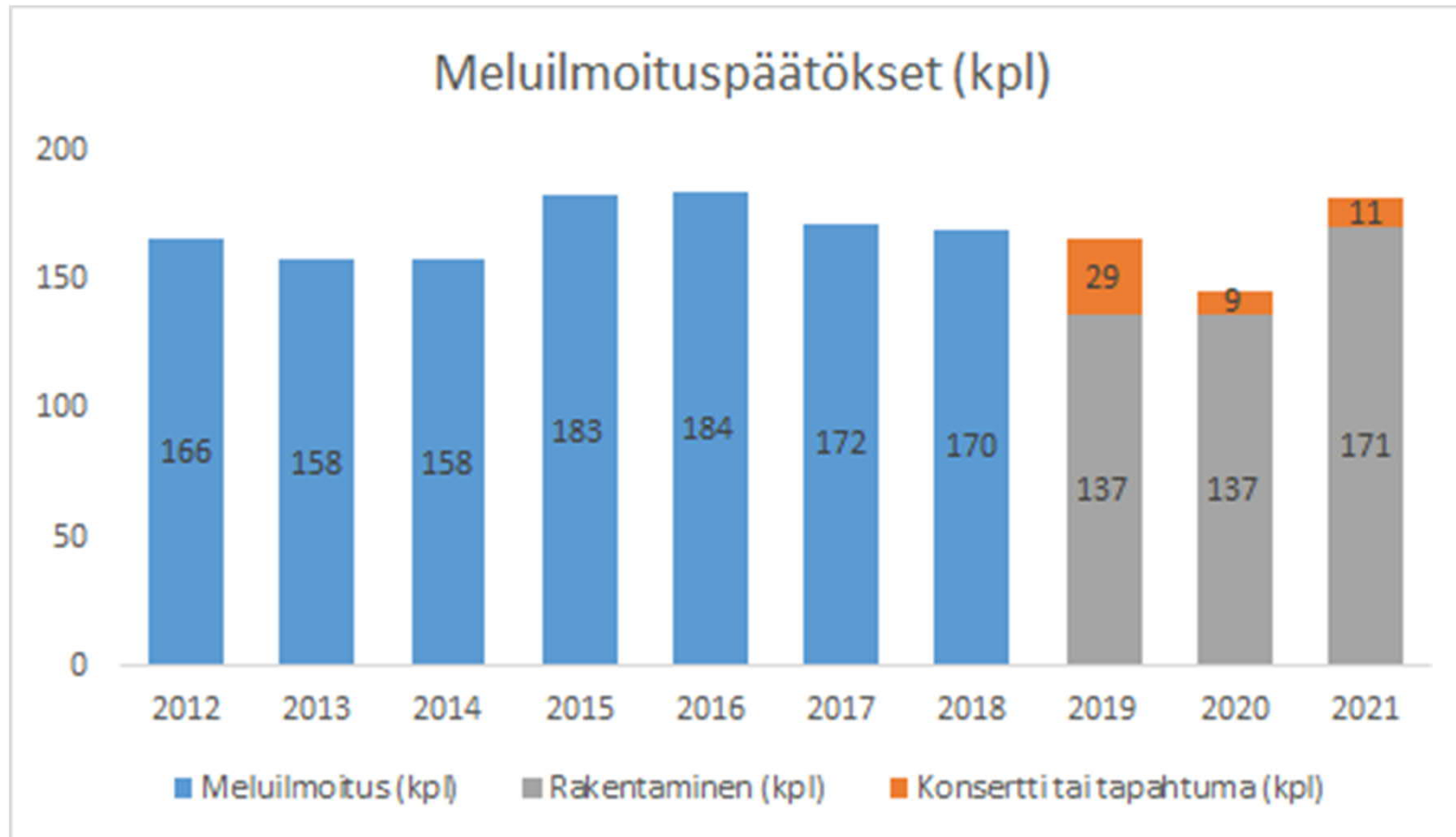

Taulukossa on esitetty Helsingissä annettujen pima-päätösten määrä suhteessa työmailta poistettuihin pilaantuneiden maiden massamäärään

Pima-päätöksiä annettiin lähes 50% enemmän kuin vuonna 2020. Puhdistuspäätösten määrä jatkaa kasvuaan rakentamisen määrän vuoksi.

Pilaantuneiden maiden kunnostustyömaavalvontaa tehtiin resurssivajeen vuoksi huomattavasti vähemmän kuin aiemmin.

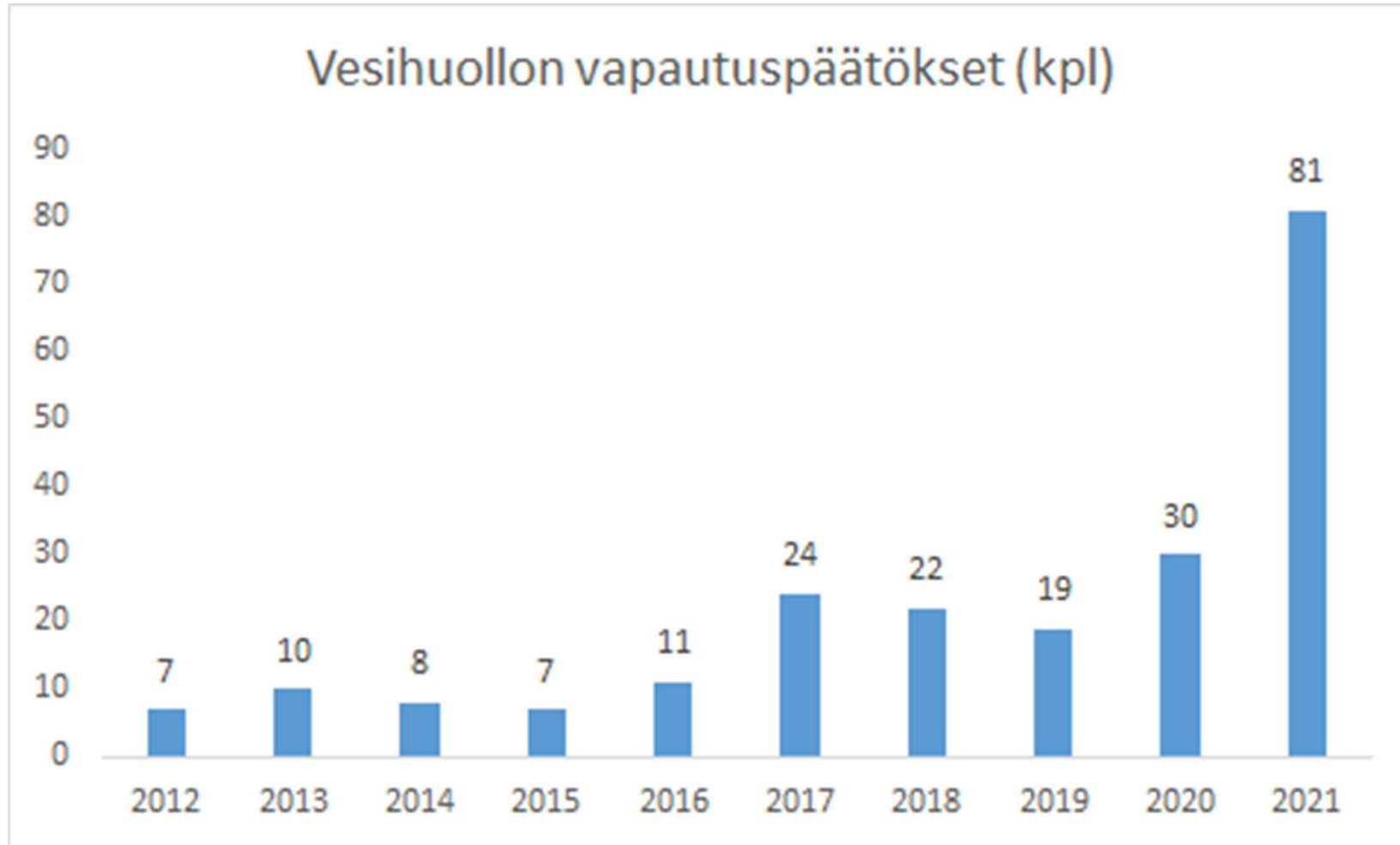
Meluilmoituspäätökset

Tapahtumamelun ilmoitusmäärät olivat tavallista pienempiä, koska suuret ulkoilmakonsertit peruuntuivat jo toisena vuotena peräkkäin. Rakentamisen meluilmoitusten osalta määrä puolestaan jatkaa kasvuaan.

Hakemusten kohteisiin tehtiin vuoden aikana 42 tarkastusta

Vesihuoltolain vapautuspäätökset

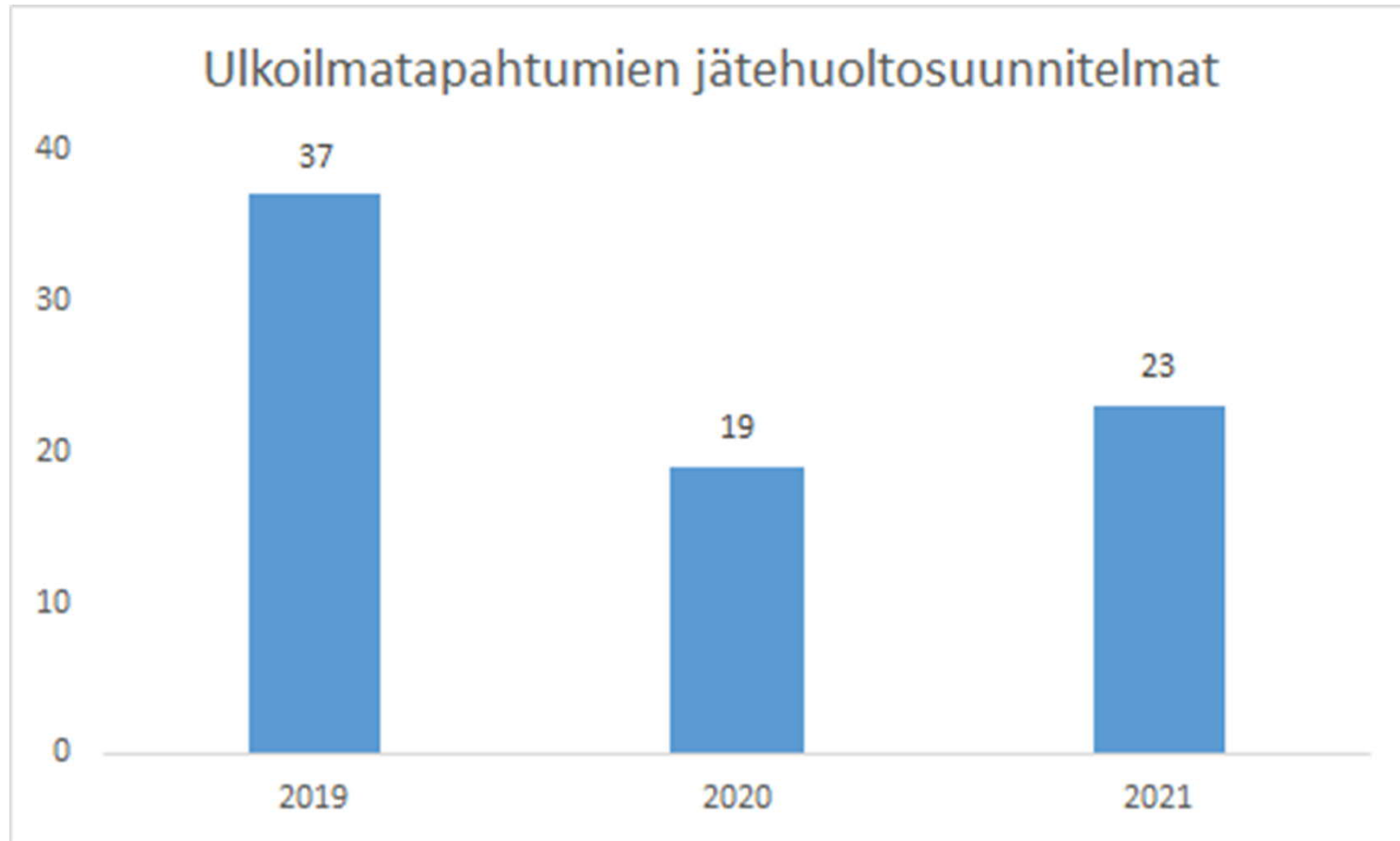

Vesihuoltovapautusten määrä kasvoi huomattavasti HSY:n verkostojen laajentamisen vuoksi. Laajentaminen jatkuu tulevinakin vuosina.

Hakemuskohteisiin tehtiin vuoden aikana 52 tarkastusta

Eri oikeusasteille annettiin päätöksistä tehdyistä valituksista 6 lausuntoa (Villinki).

Ulkoilmatapahtumien jätehuoltosuunnitelmat

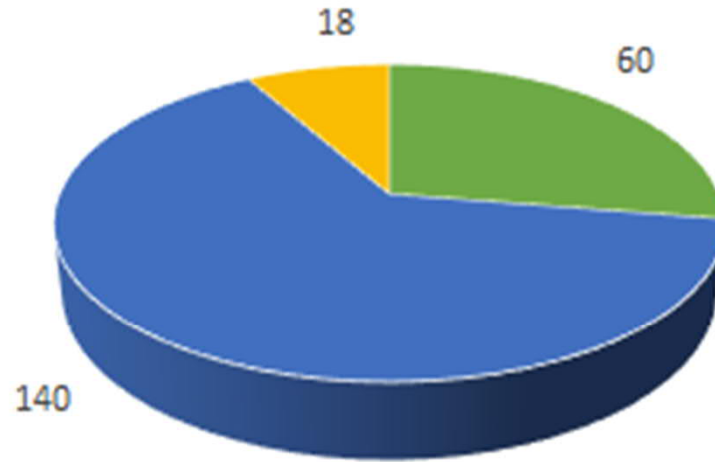

Ulkoilmatapahtumien jätehuoltosuunnitelmia on vuodesta 2019 alkaen käsitelty HSY:n jätehuoltomääräysten perusteella

Pandemian vuoksi vähentyneet tapahtumat näkyvät käsiteltyjen jätehuoltosuunnitelmien määrissä ja määrien odotetaan nousevan tulevaisuudessa.

Valvontakäynnit

Tarkastuskäynnit 2021

- lupa- tai ilmoituspäätöksen käsittelyyn liittyvä tarkastus
- muu suunnitelmallinen valvontakäynti tai lupa- tai ilmoituspäätöksen jälkivalvonta
- Säännöllisen valvonnan määräaikaistarkastus

Valvontakäyntejä tehtiin yhteensä 218 kpl, joista säännöllisen valvonnan määräaikaistarkastuksia 18 kappaletta. Tarkastukset painottuivat näin ollen muuhun suunnitelmalliseen valvontaan ja ilmoituspäätösten valvontaan.

Valvontaohjelman mukaisia tarkastuksia ympäristölupalaitoksiin, ilmoituksenvaraisiin laitoksiin, rekisteröitäviin kohteisiin ja ammattimaista jätteen keräystä ja kuljetusta harjoittaviin toimintoihin tehtiin 18 kpl eli 45 % suunnitelluista tarkastusmääristä.

Haittailmoitukset (valitukset)

339 vireille tullutta yhteydenottoa

Haittailmoitusten määrä nousi pandemia-aikana.

Erityisesti meluvalituksia tuli runsaasti.

Roskaantumisen näkyi aiempaa voimakkaammin myös luontoalueilla, kun luonnossa liikkuminen lisääntyi.

Valvonnassa runsaasti lausuntopyyntöjä

- Valvontatiimissä lausunnot koskivat mm. lupatarpeen arviointia, Tattarisuoprojektin puitteissa rakennuslupia ja maanvuokrasopimuksia, muita rakennuslupia, valtion lupaviranomaisen ympäristölupia, YVA-menettelyitä, ympäristörikostapauksia ja lausuntoja eri oikeusasteille päätöksistä tehdyistä valituksista.
- Vesitiimissä lausunnot (34 kpl) koskivat lähinnä vesirakentamishankkeita, kaavoja, rakennusvalvonnan lupakohteita, ympäristörikostapauksia, lupatarpeen harkintaa sekä päätöksistä tehtyjä valituksia eri oikeusasteissa.

Hankkeet

- Itämerihaaste
- Roskaantumisen hillinnän ohjelma
- Hulevesihanke: HuLaKaS (2021-2022)
- Työmaavesihanke (2021-2022)

Roskaantumisen hillinnän ohjelman visiona on roskaton Helsinki vuoteen 2035 mennessä

Roskaantumisen hillinnän ohjelma

Toimenpideohjelma viedään hyväksyttäväksi kaupunkiympäristölautakuntaan keväällä 2022.

Ohjelma numeroina

- 17 toimenpidettä, joista 5 kärkihanketta
- 12 vastuutahoa
- 4 vuotta aikaa
- Toimenpiteiden toteutus aloitetaan keväällä 2022

Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma 2022–2025

**Itämerihaasteen visiona
on puhdas, tuottava ja
yhteinen Itämeri**

Itämerihaaste

Vuonna 2021 Itämerihaasteen yhteistyö Turun kaupungin ja Helsingin yliopiston kanssa tiivistyi entisestään

Vuosi 2021 numeroina

- Itämeri-toimenpideohjelmasta 12 valmistunut, 57 käynnissä, 24 aloitettu ja 18 ei toimenpiteitä
- Itämeren suojelun taloustieteen professorin jatkorahoitus v. 2021-2026
- Aktiivista verkostotyötä
 - Kansainvälistä yhteistyötä (seminaareja, työpajoja, viestintää)
 - Tapahtumia ja viestintää (Itämeri-leiri, viestintäkampanjoita, seminaareja)

Vesiensuojelun tehostamisohjelman hankkeiden avulla parannetaan Helsingin pienvesien tilaa

- **HuLaKaS-hanke** – Hulevesien laatu ja kaivokohtainen suodatus – hankkeessa kartoitetaan Helsingin hulevesien laatua heikentävät riskikohteet ja toiminnot sekä niiden sijoittuminen kaupungissa herkkien vesistöjen suhteen.
- Tuloksena on riskialuekartta kaupungin suunnittelun ja ympäristönsuojelun käyttöön.
- Jotta riskikohteiden hulevesien laatua voidaan parantaa, hankkeessa pilotoidaan hulevesikaivoihin sijoitettavan suodattimen toimivuutta, käytettävyyttä ja kustannustehokkuutta.
- Hankkeen yhteen kokoavana lopputuloksena tehdään mallinnuksen avulla arvio suodatusmenetelmän valuma-alueitasoisesta toimivuudesta, monistettavuudesta ja skaalautuvuudesta erilaisille kaupunkien riskialueille.

Vesiensuojelun tehostamisohjelman hankkeiden avulla parannetaan Helsingin pienvesien tilaa

- **Työkaluja työmaavesien laadunhallintaan** -hankkeessa tavoitteena on vähentää rakennus- ja purkutyömailta vesistöihin päätyvää kiintoaineen ja haitallisten aineiden kuormitusta.
- Hankkeessa kootaan tietoa rakennustyömaiden aiheuttamasta kuormituksesta ja arvioidaan sen merkittävyyttä kaupunkipuroille ja Itämerelle.
- Pilottityömaiden avulla kerätään tietoa kuormituksen määrästä ja laadusta sekä käytännön olosuhteissa toimivista menetelmistä kuormituksen hallintaan.
- Tavoitteena on päivittää Helsingin työmaavesiohje sekä selvittää minkälaisia raja-arvoja erilaisiin työmaavesiohjeisiin olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää.
- Työmaavesien hallinnan prosessia on tarkoitus tarkastella suunnittelusta toteutukseen ja valvontaan, ja saatujen tulosten perusteella kehittää eri kokoisille kaupungeille skaalattavissa oleva toimintamalli, jonka avulla työmaavesien laadunhallinta voidaan integroida osaksi kaupunkien normaalia rakennusprosessia.

Muuta vesistötutkimukseen liittyvää toimintaa

- Lausunnot
 - Merenhoitosuunnitelma
 - Vesienhoitosuunnitelma
 - Helen merilämpösuunnitelma
- Kutsutut yleisöesitykset
- Konsultoinnit ja aineistokoosteet (useita kymmeniä...)
- Yhteistyöhankkeet
- Pääkaupunkiseudun VELMU-kartoitukset
- Veden laadun automaattisen mittausverkoston rakentaminen aloitettu

Vesistöseurannat

- Pääkaupunkiseudun merialueen yhteistarkkailu ja muut merialueen erillistarkkailut ja tutkimukset toteutuivat suunnitelmien mukaan
- Tarkkailun menetelmiä kehitetään jatkuvasti yhteistyössä valtionhallinnon ja yliopistojen kanssa
- Helsingin merialueen vedenalaisen luonnon arvokohteet kartoitettiin ja julkaistiin Vipunen-karttaohjelmassa

Vesistö seurannat

- Automaattisen ympäristön tilan havainnoinnin verkoston rakentaminen aloitettiin
- IoT -teknologiaan perustuva anturiverkosto
- 20 meriveden pintalämpötilan mittausasemaa
- Kaksi vedenpinnan korkeuden mittausasemaa puroissa
- Verkostoa ollaan laajentamassa tulevana vuosina sekä asemien että mitattavien parametrien osalta

Vesistöseurannat

- Toteutettiin Päijänteen raakavesitarkkailu, josta koostettiin raportti Pääkaupunkiseudun Vesi Oy:lle
- Purojen ja lampien vedenlaadun seuranta vuosittaisella suunnitelmallisella näytteenotolla

Sähköposti kymp.yseposti@hel.fi
Virallinen posti helsinki.kirjaamo@hel.fi

Kuva: Petri Puttonen